

Predplata van Šibenika
na tromjeseč 3 Kr.
na pô godine 6 Kr.
Predplata u Šibeniku
sa donasnjem listu u kuću
jednaka je kao i van Šibenika
Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Na razmišljanje.

Kod nas Hrvata ima veoma mnogo stranaka, pak bi se moglo misliti da smo i politički veoma razvijeni, ali to pozna naš javni život, zna da nije tako, nego tekar da se inteligencija pocimice uređivati, kako bi u narodni život čim više utjecala. I uprav radi toga imademo mnogo stranaka, jer novljije, prosudjujući ove stvari, sa svoga stanovišta, koje nema velikog iskustva, misle da sve, što je učinjeno, ne vredi, paže stvoriti nješto boljega, uztrajnijega, uspiješnijega. I dadu se na posao. Stvore malo društvene, izdavaju novine, proglaše se nošicima stanoviti misli i eto nove stranke. Na ovaj način su počele sve mladje stranke u Hrvatskoj. Ovakvo je počela napredna stranka, ovako seljačka, ovako i demokratična. Kod svih njih je glavna bilješka nezadovoljstvo sa obstojecim, a onda i prekomjerna žestina protiv svemu, što su naše historijske stranke zagovarale. Sve one hoće da iznesu stogod nova, pa im je misao hrvatska i pravaska zastanjela, državno pravo to im je nješto za muzej, stari bori to su im nesposobni i zalupnici fantaste, ako nisu i varalice naroda. U to ime napadaju oni sve i svakoga; izazivaju borbe nepotrebne i u našem narodu suviše i za to štetne. Iz prekomjerne želje za novotvarijam, kao glavnu svrhu postavili su sebi zadaće da propovijedaju tobžob napredne misli i u to ime, osim političkih stranaka, napadaju svećenstvo i vjeru u našem narodu, koji je, pripadao on kojem dragu vjerozakonu, vjernik u duši svojoj.

Svojom radnjom ovi novotari žazvali su odpor napadnih, koji po svojoj dužnosti, moraju da se brane, pa eto nam novih vjerskih stranaka, novih neočekivanih, nepotrebnih vjerskih borba.

Zastugom novatara stvorile su se na staleške stranke, a sve na štetu narodnih naših težnja, jer ove stališke stranke odnosno i njihove borbe nisu niti mogu biti na korist našem narodu, koji se nalazi u podređenosti tudižnog naroda. Ove borbe mogu se pojmiti na primjer u Francuzkoj, u Italiji, u obče u narodima, koji su slobodni, ali kod nas su šteti nesmisno, jer trvanje između raznih dionova naroda ne može nego naš narodni odpor slabiti na korist naših godopoda.

I u istinu vidimo od njeko doba njeku nemoćnu trzaviču u našoj narodnoj politici. Vidimo, doduše redovima opozicije, u redovima svih stranaka oštreljukova, ali prema vidi naš je narod nemoćan i ne može da zabilježi nikakvog uspjeha. Pače velika vjericima našeg naroda ostaje i prema vjerskim i prema nutrnjim stranačkim borbam posve

hladokrvna, kao da ga se ciela ta trzavica inteligencije i ne tiče. A tako i jest. Borba i trzavica, u kojima se nalaze naše nove stranke, nisu plod narodne potrebe, a potom ni te stranke ni te težnje nisu narodne. Težnja našeg naroda nije i ne može za sada biti nego jedna jedina, a to je narodna nezavisnost. Tu težnju naš narod shvaća i razumije, da je u toj borbi svaki sin domovine zvan da sudjeluje.

Našem narodu je potrebita stranaka, koja bi u sebi skupljala sve narodne dielove i organizirala ih proti današnjem stanju podređenosti bez obzira na stalešku pripadnost pojedinaca. Na ovu narodnu potrebu ne računa nijedna od obstojecih novih stranaka, pa za to mi mislimo, da one ne mogu uluvati dubokog korena i da bi bilo buduće kad bi napustile svoju dosadanju kratkun, bezuspješnu i štetnu radnju. Ta oni elementi, koji i istinu čute u sebi snagu da uzrude što koristna, mogu su sa ostalim narodnim strankama organizirati u pravu narodnu stranku, kakva je bila stranaka prava.

Mi za sada ne cemo da cvo pitanje obišnije pretresamo, samo smo htjeli ovaj čas naglasiti, kako bi bilo dobro da se više od jednoga našeg političara razmisli; što je koristno i što nije za našu narodnu politiku, i da se prema tomu vlasti.

Našem narodu nije potrebito novih stranaka, nego mu je nužna razborita, uztrajna i uspiješna politička radnja, koje danas mi nemamo.

Pismo iz Zagreba

Zagreb, 22. ožujka.

U slavu Strossmayeru priredio je odbor zagrebačkih gospodja i gradjanski odbor za Strossmayer spomenik svečane večeri 19., 20. i 21. ožujka. Tom prigodom je, po prvi put izdavljana "Postrednja straža" opera u jednom činu od Slovenca R. Savina, u kojus je uz operetnog tenora g. Camarona sudjelovali dobrovoljno: gđa Draga Stern i M. pl. Weingartner i gđa Vodvarka i Jereš. Uz njih je nastupio član bečke dvorske opere g. Nikola Zec, talentan, koji je uz Trniju, Krmicu, Frankovu, Šumovsku, Benekovićevu, Albinu, Hrvatsku podala stranom kazalištu. Dojam sa ovih svečanosti dade se izraziti u kratko: theatre parée, kuhinja blistava, toaleta sjajne, djevojački svjet u narodnim kostimima čaroban, izvedba prilično dobra, oduševljenje — nikakvo. Razlog hladokrvnosti ponajviše je u temu, što je ciela svečanost bila osnovana nekako šablonski, kao da je bila zamisljena pod kontrolom odjelog predstojnika za unutarnje poslove. Proslav je i reči za melodram, koji bi moral i izazvati zanos u občinstvu, sastavite dva činovnika — profesora, što već sa-

mo po sebi dosta jasno govori. Inače je svečanost dala prilike, da se na pozornici iztaknu takvi kružovi, koji u svim narodnim stvarima, pa i u samom kazalištu, briješu na svojim odstupnicu. Takođe postupku su visoki službeni krugovi i ovaj put ostali dosljedni, jer ne bijaše ni bana ni odjeljnih predstojnika, da se sam komesar dr. Amuru bojava se da svojem prisustvovanju poda službeni karakter. Moralni uspjeh svečanosti bio je tako slab, da radi pomanjkanja određujuće jadučje — *Dnevnici* i *Riš*. Ta činjenica mnogo govori.

Mošinski — *odjeljni predstojnik*. Odjeljni predstojnik za bogoslužje i nastavu biti će imenovan bivši zagrebački načelnik Adolf pl. Mošinski, koji je i onako prvi u rangu banskih savjetnika. Tim imenovanjem nestati će jednog konkurenta za gradsko načelništvo, te će slijediti Amuru moći snivati mirene sene.

Novi izbori za gradsko zastupstvo za biranje petzastupnika drugog izborništva, budući obavljenom izboru samo 15 dobije nadpolovicu većinu, urečeni su za petak 23. tek. Kandidati nezavisnog gradjanstva bijuši dobili 150 glasova više od kandidata čisti, te su njeki očekivali, da će pri novim izborima čisti, odustati od kandidature nezavisnog gradjanstva. Međutim, čisti već proglaši svoju kandidatu, na što nezavisno gradjanstvo odustalo je od kandidiranja vlastitih predstojnika, pače pozivlje sve oporebene izbornike, da glasuju za kandidate čisti. Na ovaj način izbjegći će se ponovno novim izborima, jer kad bi i sada sve tri stranke kandidirale, po svoj prilici ni sada ne bi svih pet kandidata dobilo nadpolovicu većine, te bi trebali opet novi izbori.

U ovim izborima, pošto zakon nije jasan, da li se imade raspisati novi izbor za biranje svih zastupnika II.og izborništva, ili samo za one, koji ne dobije nadpolovicu većinu, opozicija je tražila, da se raspise novi izbor za svih 20 mandata, kao što je u sličnom slučaju utrijevno baš ovih dana u Karlovcu; dr. Amru, naravski privolom vlade, raspisati izbor samo za 5 zastupnika. Opozicija je podnijela utok na vlast, nu po svoj prilici bez uspjeha.

Hrvatska stranka prava i *"Hrvatstvo"*. Jučer je hrv. kat. tiskovno društvo, koje izdaje *"Hrvatstvo"*, odihlo prelogje hrvatske stranke prava za fuziju pristala *"Hrvatstvo"* sa istom, iako su prije bili na to pristali. Jedan dio svećenstva, koje se kupi o "Hrvatstvu" preči će u hrv. stranku prava, a drugi dio, osobito generalitet, preči će među čiste.

Kriza u Ugarskoj.

Baran Fejervary razpustio je svoj vlastiti t. zv. progresistički klub. Iza razpusta upravnog odbora koalicije razpustio su svoju stranku prava za svih 20 mandata, iako su prije bili na to pristali. Jedan dio svećenstva, koje se kupi o "Hrvatstvu" preči će u hrv. stranku prava, a drugi dio, osobito generalitet, preči će među čiste.

Još par nekoliko ljudi, koji su koješta očekivali.

— Vlada je na čudu sa razpustom razpuštenog odbora koalicije, koji nikako neće da se raspuni. Klub je zabranjeno sastajati se u sjednice, na što je Geza Polonyi odratio: „Bar demo odsleće češće skupa veterari!“ Tko može zabraniti ljudima, da skupa većeraju? A kad im je to dozvoljeno, tko će da im zabrani, da se na večeri razgovaraju?

Razgovor se može voditi o koješem, pak i o politici. Tko može da zabrani Kosuthu, Apponyi ili Andrasyju, da sutra ne jave narodu, da su bili na večeri sa svojim prijateljima i razgovarali o... pašnjom odporu? Narod će razumjeti... Medutim je upravn odbor koalicije imao držati sjednicu na 19. o. m., nu budući je obavijesten, da vlada kani upotrebiti proti odboru oružanu silu, eventualno i zatvoriti njegove članove, sjednica je odgođena na neizvestno vrijeme. Članovi će biti tajno obavijesteni o mjestu i vremenu sastanka te će i zaključiti biti stvoreni takodjer tajno. — Ministar predsjednik barun Fejervary bio je na 20. o. m. primit u audienciju kod kralja. U ovoj audienciji govorilo se je po svoj prilici i odlučilo u pitanju glede novih izbora. Fejervary je imao staviti kralju dva predloga: ili odmah raspisati izbore, pa u slučaju neuspjelog uspjeha za vlast odmah raspustiti parlament, ili vladati otvoreno absolutističkim režimom. — Godišnjica smrti Ljudevita Kosutha proslavljena je u cijeloj zemlji. Budimpeštanke su ulice bile u crnini. U evangelijskoj crkvi bile su zadužnice. Zatim su članovi neovisničke stranke otišli na Kerepesko groblje u Kosuthov mauzolej, gdje su postavili više venaca. U večer je bio politički banket. — Mnogo magjarskih djaka, većinom sinovi aristokratski, osmislili su „savez rodoljubive mladosti“, kojemu je glavna svrha, da bojkotuju proizvod austrijske industrije, te da pripravi ekonomsku neodvisnost Ugarske. Članovi saveza sudjelovat će u svakoj narodnoj borbi; a ujedno će bojkotovati sve ugarske državljance, koji stoje u službi domovinskih dužanstava. Sveučilišni profesor Gerloczy potiče u „Magyar Orszagu“ Magjare, neka ne idu u austrijsku kupalistanu.

Ministar unutrašnjih posala izdao je naredbu, usled koje svaka novina se mora predati na poštu jedan čitat sat prije odlazka vlaka, u svrhu da policija može bolje nadzirati. — U isto doba ministar analuirao je zaključak običinskog vjeća od 8. o. m. u kojem nije priznata zakonitost kr komisara nit poštovanje njegovim odredbama. — Audiencija ministra predsjednika baruna Fejervarya kod kralja trajala je sat i pol. Fejervari se je vratio u Budimpeštu. O audienciji nije izdan nikakav komunik.

Carevinsko vjeće.

U sjednici 20. u. m. odgovorio je ministar predsjednik Gauths na interpellaciju zast. Vukovića, o proširenju ustavnih prava na Bošnu i Hercegovinu. On kaže, da je austrijska i ugarska vlada na temelju zajedničkog sporazuma kroz nadležni ministarstvo za Bosnu i Hercegovinu od vajkada pro-

položenje svojim članovima, svakom po redu komobjekte, vršalice, mašine za košnju, itd. Kad se uzmre u obzir, da je tuči rad redi i skuplj u Švajcarskoj, ove su zadruge od neprocjenjive koristi Švajcarskim zemljoradnicima.

Ovdje treba spomenuti takodjer interesantan vrst kooperativnih udruženja. To su zadruge za izsušivanje bare i navodnjavanje, kojih ima petnaest u Švajcarskoj. U istu svrhu osnovano je nečavno po Reiffensteinovom sistemu nekoliko novih zavoda za zajmove zemljoradnicima: u 1903. godini bilo ih je 26, većinom u njemačkom dielu Švajcarske.

Ovaj kratki pregled o zemljoradničkim zadrugama u Švajcarskoj dovojaja je, da objasni današnje blagostanje Švajarskoga seljaka.

Potrebno je spomenuti još nekoliko vrsta kooperativnih udruženja u drugim domenima, a čiji se broj stalno uvećava.

Ovdje nam valja spomenuti i kooperativne apoteke u Ženevi, Saflauzenu i Šoftonu, koje prodaju svojim članovima i ostaloj publici liekove i razne specijalitete odličnoga kvaliteta, uvek svje-

ze, i po znatno sniženoj cieni. U Ženevi ima sedam takvih apoteka, koje su u prošloj godini imale promet od preko 200.000 K. i svojim članovima vratile 33 od sto od utrošenog novca.

Osim ovim zadrugama, postoji još oko 200 kooperativnih udruženja za snabdijevanje vode, 20 za snabdijevanje elektricitetom i pokretnom električnom snagom, 8 kooperativnih restoracija, 24 alpinske zadruge za pašni stoku, 27 zadruga za produžanju meda, vina i voća, koje proizvode oslobodjavaju od posredničke eksplatacije.

U Švajcarskoj ima zatim oko petnaest zemljoradničkih zadruga. Zamath i mali industrijalci imaju na razpolaganju novčane zavode za fndustrijske zajmove i oko 40 popularnih banaka, među kojima je najglavnija Švajarska popularna banka, koja ima veliki broj filijala po zemlji. Najposlovne treba zabilježiti, da je u godini 1903. bila u Švajcarskoj 41 gradjevinska zadruga, i da postoji preko 300 raznih udruženja na međusobnu pomoć u slučaju bolesti i smrti nezretnih slučajeva pri radu, međusobnih osiguranja, itd. —

micala postepeni gospodarski i kulturni napredak okupiranih zemalja. Njezina briga oko materijalnoga i nastavnoga napredka svih pučkih slojeva bila je skopljana sa velikim potekločama radi okolnosti, što u zemlji postaje tri vrlo različne i po svojim tradicijama oprečne vjerske konfesije. Krasni su rezultati postignuti na tom polju, tako da se je moglo pristupiti: reformi sudstva, reformi desetinskog paušadnog poreza, školske autonomije i drugih institucija, kojoj ciljaju razvitku i blagostanju naroda. Ipak ovaj još nije došao do takoga stepena razvoja, da bi mu se moglo dati, da u reprezentativnoj formi vladavine odlučuje o upravi zemlje. Radi toga austro-ugarska vlast nalazi potrebno, da ona izključiće za sebe pridrži dotične funkcije, sve dok vidí, da je došao čas, kada će se da našnji politički ustroj u Herceg-Bosni moći promeniti bez pogibelji da će nezdravi i razvorni elementi moći djelovati na punčastu. Ovo isto vredi i za tiskovne odnose u okupiranim zemljama.

Zatim je nastavljeno prvo čitanje osnove o izbornoj reformi. Dr. Šušteršić pozdravlja novu izbornu reformu, koja da onima načelu jednakosti i na demokratičnoj podoži. Dr. Schalk govori proti osnovi, jer da ona ima tendenciju slaviziranja i da ugrožava Njemce u njihovom narodnom posudu. Njegova će se stranka svim silama boriti proti ovoj osnovi. Govornik prepura, da se Gaćilija odcepici u posebni položaj, čime bi se osigurala njemačka većina u naslednjim austrijskim zemljama.

Romančuk pozdravlja izbornu reformu i tuži se na zapostavljanje Rusina i Galiciju. Hrvati govori o nepravdama, koje sadrži reforma proti njemačkim narodima. Dr. Ferjančić se tuži, da su ovom izbornom reformom Sloveni u Koruškoj vrlo oštećeni. Isto se tako tuži, da su oštećeni liberalni izborci u Kranjskoj.

U nastavku razprave zastupnik Baernecker izjavlja, da je obče izbornu pravo doista potrebno, ali on se ne nuda, da će doneti onoga ploda, koji vlasta očekuje, jer da treba riesiti prije jedno druge još i sada puno važnije pitanje, a to je pitanje narodno. Osim toga potrebno je preustrojiti poslovni i osiguranje narodnog poseda — tri su pitanja, koja se moraju nerazdvojivo skupa riesiti. Na koncu reče, da oni moraju poraditi, eda se i u nas i Ugarskoj garantirati ustavost.

Zast. Gross naime njemačkih zastupnika iz Češke očituje, da prima osnovu izborne reforme samo uz uvjet, ako se popravi nepravedni razmjer njemačkih mandata u Češkoj.

Zast. Bišćanović očituje, da su Hrvati pristaže občeg izbornog prava, ali opaza, da je vladino izborna reforma velika nepravda za austrijske Slavevene, i da koristi njemačke hegemonije. Prilivajući u načelu izbornu reformu na temelju občeg izbornog prava govornik izdiže, da time ne želi preducirati državopravnom položaju Dalmacije.

Zast. Holdekski naime poljskih demokrata zagovara obče izbornu pravo — Zast. Mihedž kaže, da je slavevensko pučanstvo u Slezkoj razcorađano sa ovom izbornom osnovom. Pravdevo bi bilo slezkin Slaveninu dat barem jedan mandat više nego Niemcima — Zast. Vogler se nuda, da će izborna reforma mnogo doprinjeti odgoju i svrhu pisanja pučanstva. On predlaže, da se podjela mandata uredi na bazi, kojoj će kao mjerilo služiti polovinom popisa pučanstva, a polovinom jakost poreza — Zast. Seidl zagovara obče izbornu pravo — Zast. Breitner zagovara obče izbornu pravo i proriče mu pojednost. Protovnik je proširenju autonomnog djelokruga pokrajinskih sabora, a isto tako posebnom položaju Galije, jer da bi se time samo uverišli Štah.

Schömer je izjavio, da će panterni svim silama pobijati osnovni i dejavnost parlamenta, ako ne uzmim u obzir zadnjice „divljaka“ glede podjele mandata u odboru za izbornu reformu.

Trgovački ugovor između Srbije i Austro-Ugarske.

Na 21. o. m. posli su u Beč vještaci i do-djeljeni savjetnici učesnim delegatima za trgovački ugovor sa Austro-Ugarskom. Uslid zaključenog modus vivendi sa srpskim eksport zivčeve marve u Austro-Ugarsku, prijavile ministarstvo trgovine 73 srpska trgovca 4864 svrje za izvoz u Austro-Ugarsku. Vještaci za pregovore trgovčkog ugovora između Srbije i Austro-Ugarske Dr. Baćić i Rainović otisli su u Beč.

Pokret u Rusiji.

Na 19. o. m. su u Čačakovu streljani poručnik Smid i tri mornara — Izgleda, da bi skorih dana mogla buknuti nova revolucija. Kolaj razne vesti: vlasta da želi podleti, amnestiju i običnim zločincima, da tako prikrije pravštice ruskog-japanskog rata. Vlasta da želi razjerati Dumu, da ne bude pokorna i da želi senat učiniti toložnjim za-stupstvom. S druge strane javila, da vlasta očekujuće revoluciju utvrđuje topovima i pušcanim strojevima

Petropavlovsu utvrdu, arsenale itd. Revolucionari spremaju se za novi strajk. U Bjelovaru je svje-tina na glavnom trgu po danu ubila jednog policijskog komesara, a drugog ramila, U Moskvi vojska čuva opet kolodvore. Bojati se je strajka željeznicara. Sibirski željeznicu će čuvati 150.000 vojske.

Socijalistički odbor u Moskvi, opravjava raz-sirene glasine o skrom običem strajka. List „Rus“ veli, da će samo željezničarski kongres, zakazan za travanj, odlučiti o držanju željezničara. Uzprkos tih opravljivima, oblasti su u Moskvi poduzele mjeru protiv možbenog strajka. Vojnici čuvaju kolodvore, a privržni su i vojnički vlakovi. — Kada se je na 20. o. m. zatvarao bankovni zavod mjenično-kreditnog društva u Moskvi koje se nalazi blizu burze, provođalo je nadinio 20 oružanih ljudi u zavod i oplaćivača ga. Odneseno je 850.000 rubalja u zlatu, srebru i papirima. Na to su pravomici pobegli — Ratni sud u Revalu osudio je na smrt vješalašu šest osobu krvnih radi umorista posjednika Baranova, kao i radi plijaćanja u okolini. Sud je zaključio, da se zamoli ublaženje kazne. — Sjevero-izotne i jugo-zapadne pokrajine, koje neće biti zastupane u državnoj Dumi, upravljaju mohulji, da se i njima dovolji učestvovanje Dumi.

U svim vojničkim vojarnama povедene su iz-trage i zaplenjene su mnogi revolucionari proglaši- i spisi. — U Bielskoj su se strafovali slavari svih tiskara. Traže da se puste 23 jučer uap-šena slagara. — Petrogradska brzopisna agencija javlja, da su brojzaj u Londoni i Odese o po- buni triju regimenta u Moskvi i o pobuni u Seba-stopolu fabricirane od revolucionarnih agenta u Petrogradu. — Policija u Moskvi je u tragu pro-valnicima u banku kreditnog društva, te je neke uapsila. Oni se izdavaju za revolucionarni orbi, ali u istini je to jedna tatarska družba iz Varsave.

U Njemačkoj.

U državnom kancelaratu nastala je kriza. Car Vilim bio je kancelar Bilovu statio „ultimo-ram“ i slučaju da ne bi uspio u „Reichstagu“ s usvojenjem novog ministarskog za kolonije. Razloge ovog križa treba tražiti baš u osobi, koja bi u buduću imala pokrivali mjesto državnog tajništva u kolonijalnoj državnoj službi, a ti osoba mogla bi po tomu eventualno bit imenovana i državnim kancelarom. — Osna svega toga prieti križa i u ministerstvu za izvanjske poslove, jer marokansko pitanje postaje sve to oštře.

Neki u sve te veste ne vjeruju, jer da je to Car Vilim na 19. o. m. bio skupa s Bilovom na predstavi ruskih glumaca, gde su se vrlo po-vjerljivo razgovarali.

Bilo kako bilo, izvjestno je, da do ustrojenja

ministarstva za kolonije nije još došlo, i da je to zela Vilimova, koja se nije još izpunila. Hoće li se izpuniti, hoće li Bilov s njom u parlamentu prodrijeti — pitanje je nedalekog vremena.

Englezko-srpski odnos.

Vodja srpske naprednjačke stranke, zastupnik Stojan Novaković, interpretira je u skupštini ministarskog predsjednika i ministra vanjskih poslova glede englesko-srpskih odnosa. Interpretacija spominje, da su koncem godine 1903. gotovo sve velelasti opozvale svoje diplomatske zastupnike iz Beograda i da su na tom na proljeće god. 1904. nakon nekih kon-cepija poprimile opet prijašnje diplomatske odno-saje. Samo Engleska ustrajala je i dalje na sta-novistu, sto ga je zauzeo god. 1903. Ali je pitanje, da li su ovi odnosi, sto su ih ostale vlasti opet poprimile, onako srušni, kao sto bi zahtevali srpski interes. Razvijati kršćanski i kulturni pitanja u Turskoj pošao je takovim smjerom, da mogu krišćansko balkansko države zapasti na jedan put u sudobnosan položaj; za to su prijateljski odnosi prema velikim vlastima za nas od dvostrukе vrijednosti. Međutim prekinuti su englesko-srpski diplomatiski odnosi već pune tri godine. S toga pita zastupnik Novaković: 1. Može li vlasti u slučaju ozbiljnih događaja računati na dobrohotnost velikih vlasti? Položaj na Balkanu nije siguran. Nu nijedan takmicki Srbija nema tako nepo-voljni odnos prema Engleskom i ostalim velikim vlastima kao Srbija. 2. Koji je uzrok, što su vlasti prekinuti odnosi između Englezke i Srbije, i sta je poduzeta vlasta, da se uspostave ovi odnosi? 3. Je li vlast sprema, da ovo pitanje podigne ured? Nailazi li kod tega na zaprake, i koje su te zaprake? — Ovom je interpretaciju Novaković stavio vlastu u silu nepriliku, jer da bi htjela odgo-varati, moralno bi biti i opet govor o umorstu kralja i kraljice. I ovo je jedan između razloga, za što je vlast hotjela da odredi skupštini.

Japani u Kitaju.

Japani organizuju Kitajce, Japanska i kitaj-ska vlasta sklopile su ugovor, po kojem će japanski časnici i podčasnici organizovati policiju u kitajskom carstvu. Troškove za ovu orgu učinju podmirivat

ce Englezka i Sjedinjene države. Francuzka i Italija već su od-brile ovaj načrt. — Tako javljaju londonski listovi. Kako li će pozdraviti tu novost Rusija, koja je u prvom redu zahtjevala i Kitaju!

Konferencija o Maroku.

Austro-ugarski je delegat Welsersheim izjavio u sredstvu francuskog delegata Revolu u polu-slужbenoj formi, da se ništa nije promenilo u njemačkim zahtjevima gledi delegatima. Talijanski je delegat Visconti Venosta predložio, da se Njemačkoj odredi veća kvota u državnoj banci. Ovo se smatra kao pokušaj sdomiravanja, ali bez izgleda u uspjeh. Francuzi i njemački delegati ne prestanju se dogovaraju sa delegatima drugih velelasti, koji ne vjeruju, da bi konferencija urodila neuspjehom posle tolikih napora. Govori se, da velelasti, na to se zastupaju na konferenciji, nisu nikada toliko medju-sobno pregoravale, kao u ovom času. A na to se i polažu najveće nade, jer malo se može očekivati od delegata, kojima podani napetuti vežu ruke.

Ne odgovara istini vješt nekajih novina, da je francuzski delegat Regnault podnio novu osnovnu o redarsku.

O Njemačkoj englezke novine pišu, da je pro-žeta majorenirijevim željama, da se dodje do sponzuma na konferenciji.

Redakcionalni se je odbor bio s pitanjem o uređenju policije. Francuz je delegat rekao, da su samo Francuzi i Austro-Ugarski prikazali načrt o ustrojenju policije. Nije ništa poznato o kav-kih njemačkih koncesijama u pitanju policijskog posla. Odgovor je da se ugovori način na kojim posluje njemački novi načrt.

Obavestici pariziških listova potvrđuju, da je pitanje o maročkom redarstvu krenulo boljin putem „Echo de Paris“ iziže, kako Francuzka, pošto su učetni u obzir zahtjevi njemečke politike, ne iste više za sebe tri, nego samo dve kvote ma-ročke banke.

Francuzki ministar vanjskih poslova Bourgeois je pristao na novi predlog, modifičovan u konferenciji. Sutra će po svoj prilici biti podpisana zadnja zapisnik konferencije.

Pošto je Francuzka pristala pristala na internacionalmu znacaju generalnog inspektorata maročkog policije, vode se sada vrhna tajna progovori između Francuzke i Njemačke. Za Njemačku je osobito važnost, da je karakter maročanske politice internacionalnom i da policijski inspektor bude neutralna osoba, koja neće biti ovina od nikavog upliva. Drži se, da će već sutra biti u Algesraku plasirana konferencijska delegacija, na kojoj će se razpravljati o policijskom pitanju.

DOMAČE VESTI

Koncert pjevačkog zbera svenčilišnih gra-djana iz Zagreba biti će u nedjelju (25. ožujka), u mjestnome kazalištu. Evo mu programa:

1. Nedvod: Domovina pjeva zbor, — 2. V. Novak: Ah tamo .... Zbor sa baritonom solo (solo pjeva stud. jur. gosp. J. Urbanić). — 3. a) L. Lisinski: Putnik — b) D. Jenko: Žicam pjeva zbor, — 4. I. Zajec: Curička mala pjeva zbor, — 5. a) J. Hatzic: Kad midija umrijeti — b) J. Hatze: Ti ... tenor solo (pjeva stud. jur. gosp. V. Benković). — 6. V. Ružič-Rosenberg: San pjeva zbor, — 7. F. S. Vilhar: Jakuba pjeva zbor, — 8. Hummel: Brodar, barcarola zbor sa tenorom solo (solo pjeva stud. phili. gosp. D. Poljung).

Zborovima upravlja stud. jur. gosp. V. Benković. Pratnju glasoviraju prezencu je dobrohotno kapelnički gosp. M. Meličić.

S naše strane, veselje se dolazak hrv., akademika, nazivajući im retmu dobrodošlicu, te im želimo najlepši uspjeh.

Gradjanstvo Sibenska pozivaju, da se što brojnije odazove i pristupi na ovaj koncert naše hrvatske mladosti i da tih počasti ne samo nju, nego i našu sladku, milu hrvatsku pjesmu.

Za pok. Emanuelu conte Fenzu jutros je na 11 sati u mjestnoj Bazilici obdržana misa, a za nju sveđane zadušnice, kojima je prisutstvovo mnogobrojno gradjanstvo i sva talijanska državica, te predstavnici za kraljevinu. Na srednjičku je podignut raznji javni istituci. Na srednjičku je podignut raznji javni istituci. Na srednjičku je podignut raznji javni istituci.

Prvo poratno zasjedanje ove godine pri-ovdješenom okružnom Sudistu zap. će se dne 23. travnja. Pred-jedan kom odredjen je c. k. predsjednik Sudista preš. g. Michelangeli pl. Grisogono, a zamjenikom c. k. savjetnik Welz.

Družstvena zabava u „Hrvatskom Sokolu“ iz-pala je, kako nisu izveštajni, liepo. Trifkovićevi žaljivi komadi „Izbiračica“ odigrani su na zadovoljstvo svih prisutnih. Medj i igračima bilo je vidjeti dve

nove mlade diletantice težačkog stališta, što je osobito pohvalno, te novog diletanta g. Tasu Sotirovića, slagara, poznatog sa svoje izvrste glumač-čke vještine još iz splitskog diletant. kluba. Posli zabave bila je male lutrija, a onda pleš.

Krvava svadja. Prekjuber u 8 sati na večer u krčmi Paške Grubišića u Varoši Vladu Laurić Spirin težko je razio nožem Josu Batiniću Marušiću u lievi kosti. Igrali su na karte, pa se u igri posvadili. Batinić je prenešen u mjestnu pokraj. bočnicu, a Laurića je redarstvo odmah uhapsilo. No Laurićev nije se još našao.

Podmorčevđa. Guida Courde horavci od četvrtka u našem gradu u zvaničnom poslu.

Šibenska Glazba udarati će sutra na podne u „Obdonskom perivoju“.

Kretanje u luci od 21/3. do 24/3. prispije jedrenja e. „Lascetta“ iz Rieke, „Rom“ iz Splita, „Tre Fratelli“ iz Splita. Probrod „Iva“ iz Rieke. Odputovali su iz sklađista Steinbessova probrodi „Brento“ u Algeri i „Salvo“ u Valenci.

Za državu Sv. Ćirila i Metoda u Istri pri-milo je naše učestvstvo K 4 od g. Ante Vranješića iz Drniša, da počasti uspomenu Emanuela Conte de' Fenza. — Prije izkazanih K 81,50. Ukupno K 85,50. — Napred na našu Istru!

Predejedstvo državita sv. Vinko od Paoli pri-milo je od g. N. N. Krumo 100.

Uprava državita ovim najlepšim zahvaljuje na velu kodušnu daru.

Iz Vodica nam pišu. Je li pravo i opravdano, da odvrsni kapo od finansija vrati službu mještara bez dozvole, i bez plaćanja porza?

On naime zatazi u Šibenik i tamo kupuje razne potrebitice za neke familije i da nešega kurata Suriju, koja se svima uljuje, i da uzmogu užati njihovu preporuku.

On ovdje kupuje jeftino vino na brodu kad stranci dodaju kupovati, kao što i ribu kod zakupnika ribarice, i mesu kod messara, sve jeftino i za svoj interes: — A mi svaki koji je za sebe lovimo ribu da plaćamo ličnu dohdadarinu?

Sastanak predstavnika dalmat. „Sokolskog“ državita obdržava se sutra u Splitu, da se postigne sporazum gledi sudjelovanja hrvatskog sokolstva u Dalmaciji na ovogodišnjem svesokolskom sletu u Zagrebu. Bit će zastupan na sastanku i naš „Hrvatski Sokol“, Sretno!

Za dalmatinsku željezinu. Dvadeset i osam občina iz Štajerske obratilo se je na ministarstvo u Beču molbom, da bude čim prije dovedeno u Dalmaciju željeznicu, od čega bi bila i Štajerskoj velika korist.

Austrijsko ribarsko državito u Trstu držati će na 1. travnja t. g. svoju redovitu glavnu skupi-stinu sa ovim poslovnom redom: 1. Čitanje zapisnika prošle skupštine. 2. Pretresanje o radu državita kroz prošlu godinu. 3. Pretresanje i odobrenje proračuna za g. 1905. 4. Pretresanje i odobrenje predratra za g. 1906. 5. Prirobošća. 6. Izvješće predloži. 7. Izbor dva revizora. 8. Izbor uprave.

Kad dobjemo dotični izvještaj, progovoriti ćeemo obzirne, a za danas čemo samo spomenuti, kako bi bilo pravedno, da od 20 upravitelja što broju državito bude barem njih polovica u Dalmaciji ili barem dalmatincima, a tako i podpredsjednik.

Bogovićeva „Venus victrix“ na ljubljanskoj pozornici. prikazala se je dne 16. o. m. Tom opisuje „Slov. Narod“, dne 17. o. m.: „Sinoć su se na slovenačkoj pozornici predstavljala dva novitija: „Venus victrix“ od Milana Bogovića i „Tudji kruh“ od Ivana Turgenjeva. Milan je Bogović jedan od najznamenitijih modernih hrvatskih spisatelja. Napisao je već više dramatskih djela, a ipak se je od tih glumila samo komedija „Venus victrix“ koja je u Zagrebu i Beogradu postigla tako veliki uspjeh. „Venus victrix“ bez sumnje je umjetničko djelo, koje je napisano po urozu klasičnih talijanskih drama. Dijelo je kano takovo kao izkleštan iz miromara, slog je lapidaran, dialog živalan, karakteri markatno očarani, a miljen dobro pogodjen. Prvi nam se dio komedije čini u umjetničkom pogledu savršen, nego li drugi, u kojemu su duševni procesi dođu do konca. U običe reći je, da „Venus victrix“ krasno djelo, koje isamo odaju, da je njegov auktor pjesnik i umjetnik“.

Bogović valja i na ovom ponovnom uspjehu certificati! —

† Dr. Anton Lobmayer. U noći od 21. t. m. umro je u Zagrebu dr. Anton Lobmayer, profesor primarnjosti i nar. zastupnik grada Senja, u 62. godini života. Ostavio je lijepo ime, ako ne kao političar, a ono kao pisac knjiga o higijeni i puću-kom zdravstvu.

Pišu nam iz Drniša. Danas 22. o. m. ordi-nio se od nas dosadanji naš občeljubljeni sudbeni pristav R. Stojanović, koji je već imenovan pravim tajnikom pri Žem. Odboru. Sinoć mu je uz sa-

učešće biranog gradjanstva priredjena oprostna večera, a danas ga sa glazbom dopratišlo celo mjesto do kolodvora. Dok od sreća žalimo što ova goletna krajina gubi vrstnu i uzornu sudiju, naše mjesto vrla gradjanima i prijatelja, a naša hrvatska čitavnica mnogogodišnjeg požrtvovnog predsjednika, radujemo se, da dobivamo tako radinu i patriotsku pravoučnu tajniku na našem Zemaljskom Odboru.

Slavenski sastanak u Puli. U subotu na večer držao se je u dvorani Sokola sastanak, sazvan od odbora za organizaciju Slavenu u Puli. Sastanak je razpravljanje o jedinoj točki dnevnog reda o izbornoj reformi. Premađe je sastanak bio sazvan u zadnja 24 sata, bio je ipak izvanredno mnogo brojno posjećen. Saslanku je predsjedao kandidat odvjetnička g. Lovro Škaljer. Prvi je govorio odvjetnik g. Dr. Ivan Zucic obširno i vrlo izperto o izbornoj reformi i razdoblju izbornih kotara, dokazavši kako se Talijani nemaju ništa tužiti zbog ove razdiobe i da je vladu, polag broja pučanstva Istri morala dati sedam mandata a ne 5, te je na koncu predložio zgodnu rezoluciju. Iz njega govorio je g. dr. Matko Laginja, protumačiv važnost i korist ovе izborne reforme. Govorilo je također par socijalista. Rezolucija je na koncu prihvaćena jednoglasno. — Nakon prihvata rezolucije, predsjednik razpusti skupštine. Prije nego li se svjet počeo razaziti, predložio je veleu. g. dr. Matko Laginja, da svaki učestnik skupštine, da se uzme točno ustanoviti broj prisutnih, dade novčić — ni viši ni manje — za družbu sv. Ćirila i Metoda, čemu su se svi odusevljeno odazvali.

Poziv na predbrojbu. Gosp. Makale Adolf Šalje nam molbu da objedovanjamo:

Ponukan sa više strana, osobito od omladinskih pisaca „Pobratima“ i drugih listova, odlučio sam izdati u vlastitoj nakladi zbirku mojih prvih pjesama, kojoj je naslov „Jorgovanje“, a koja će doskora izći u tisku. Učitivo molim sve prijatelje naše omladinske knjige, da me predplatom podupru u mojoj prvom poduzeću.

Tko se želi predbrojiti na ovu knjigu, neka se izvoli obratiti na g. Stjepana Zjačića u Šibeniku.

GOSPODARSTVO

Trgovački ugovori i Dalmacija.

IV.

Ako iz svih tačaka trgovačkog ugovora sa Italijom očito proviruje želosna istina, da smo mi pali žrtvom ekonomiske nedokucnosti austrijske diplomacije, to je stavak, što se odnosi na ribolovstvo proizvoda, zbiota i neznanje. Velimo zloba, jer ne znamo kako bismo drugačije mogli nazvati postupak jedne vlasti, koja na jedan obrt nameće ne mali danjak poreza svijetu državljanim, a u isto doba pušta, da taj isti obrt slobodno tjeraju u tajdug kući podanici tajde države, protiv koje smo jedan, već deset puta našu krv proljevali, i to sa onim sredstvom, kojim je nam zbranjeno.

A za što se je sve ovo dogodilo?

Za mista drugo, nego upravu za to, što uz bubre omih, koji su bili poslati na pregovore s talijanskim odaslanicima, obstajalo je i neznanje. Da se ne bi reklo da govorimo bez dokaza, evo ih: Italija je od jučer, već od 5 godina nazad sakupljala je sve moguće podatke o ribanju na Jadranu i činila je pokuse na sve strane, kako bi mogla naći drugi način, da providi svojim ribarima komad bljeba u slučaju, da im bude zbranjeno ribanje u našim vodama; donapokon i sa „koćom“ je eksperimentirala, ne bi li uvjerila naše delegate, da „koća“, koja je nota bene u njihovom moru štetna, nije u našem. Lukavost gosp. Vinciguere i David-Levi Morenose pobijedila je. Oni su spravili vas materijal, ne kao prosti teoretičari, već kao pravi praktičari. K ovim ljudima i radu od njih izvedenu, salje austrijska diplomacija svoje delegate. A kakov su ti bili? Jedan od njih, prije nego je u Rim posao, pitaо je: *Ima li na moru koji znak postavljen, po komu se može suditi, da tu prestaje jedna morska milja?*

Mjesto je da austrijska diplomacija na dogovore poslala našu ljudu, ljudu stručno i praktično izobrazenu, kao što su Kolombatović, Lorini, Buić itd., ona nam salje onakove, koji ne znaju ni što je, ni gdje je morska milja, i tako se žrtvuje u današnjim našim ekonomskim prilikama naš najunosniji i najvažniji obrt za punih dvanaest godina. Vidi se u svemu i po svemu, da nasi diplomati padaju na liepaku, kao jesenske muhe u plitici talijanskih, a to za to, što nemaju dosta praktične spreme pri ugovaranju svega onoga, što se na ribolovstvu odnosi. Zašto su sjednice u Gorici, kad se je sklapao pred-

posljednji ugovor za ribarstvo naše države i Italije, bile bune? Za to, jer je tu bio Kolombatović, koji nije htio počiniti ubojstvo nad svojim narodom. Njegove riječi zabilježili su dobro talijanski de egati i sada iza dugog niza godina njih su se stjetili, te samo što Kolombatović nije smio tu više biti, već nitko drugi iz Dalmacije, pak bio i u vladin činovnik.

Kad i ne bi vojne razlozi zdrava razuma, kad i ne bi bili po sredi dokazi i mnenja prvih stručnjaka, da je „koća“ štetna po ribarstvu i tim za svako ribarenje zabranjena, to su ipak po sredi razlozi zdrave ekonomije, koji vojuju protiv dozvoli ribanja Talijana u našim vodama prosta od ma kojeg nameta.

Danas mimoilazimo preko mnjenja stručnjaka, koji su i u vladinoj službi, odnosno pogubnijem „koće“, a radijemo se poslužiti sa dokazima, da se vidi, kako je sve ovo u oprieci i sa zdravim razumom.

Kad se svidi našim državnicima onda i ureku ovu ili onu vrst komisiju za ribarstvo. Izmedju onih, koje drži redovito sam predsjednik pomorske vlade svake godine, bila je god. 1896. držana u Trstu i izvanredna znamenita konferencija na želu samog ministarstva. Izmedju ostalih točaka bila je na dnevnom redu i „koća“, koju su osudiili, pa i isti vladini ljudi. Čemu je god. 1896. zabraniti, a sad, potla 10 godina, dozvoliti i javno hvatiti? Na istoj konferenci bile su zabranjene za vazduh, ili za stanovito doba godine i sve mreže domaćih ribara, kojima se riba plasi, jer se mreza vuče po duu. Čemu dakle, domaćim ribarima zabranjivati ono, a što je manje, štetno, manje pogibeljiv za ribanje od onoga, što se slobodno dopušta podaniku tajde države? Ili za talijanski ribari imaju u svojoj „koći“ kakav moć specijalni, koje nemaju naše buskavice, kinkulji, fruzate itd.? Kažu, ribar — plane. A kako planuti neće, kad se njega globi za to, što pred pragom kuće svoje riba recimo „arufom“, ili „barafunom“, a tu do njega podanik tajde države dere i prevrće morsko dno, a njemu ne smije niku ni reći. Mi kažemo sami, da je naš ribar odvjetnički dobr, da on ima Jovobo ustrajljenje.

Ovim ne ćemo reći, da talijanski ribari nemaju pravo što rade, to ne. Oni imaju pravo, kad im nasa diplomacija dopušta. Više se na naše ribare, kad se između njih i Čozatu dolazi do sukoba, a mi bismo željeli viditi, što bi tek od nas i od naših ribara bilo, kad bi mi zalazili uz iste uvjete ribati u talijanske vode.

Ugovor je tu i neda se popraviti. Uže je spljeteno oko vrata naših ribara i moraju ga za punih 12 godina podnijeti. Kad je austrijska diplomacija pomislila na žrtvovanje jednog cijelog i najunosnijeg obrta u tajdug, kad u isto doba mralja je suprotstaviti čim će nadoknaditi štete našu našemu.

O ovom ćemo progovoriti u završnom članku.

ZADNJE VIESTI

* Zvanično sejavlja iz Petrograda, da je Rusija odlučila da sagradi novu flotu, koja bi moralta gotova do 1914. U sve će biti sagradjeno 118 ratnih laga, biva 12 oklopjava i 15 krstaša, 46 torpedno destrojera, 18 torpedaja daleke putnine, 10 torpedinjera za zalijeve i luke, 7 torpeda, 9 monitora, minonosa. Ladje sagradile se većinom iz Rusije i Francuzkoj i u Americi, nešto u Njemačkoj i drugdje. Sa ovim brodovrijem i omislo se još popravlja, Rusija će zauzeti opet ponajpozla u Europu, što ga je imala prije rata, na polazu u Rim.

* Po statistici Stanislava Klime u listu: „Slovenski Prehled“ imade svih slovenaca 1.444.364. U Austriji ih prebiva 1.192.780 u Ugarskoj i Hrvatskoj 102.319, u Italiji 40.000, u Njemačkoj 6265, u Americi 100.00, a u Egiptu 3.000. — Po ovome se vidi, da slovenac uz brata hrvata mora u daljem svijetu, jer kod nece može da žive. Težko za onako malo narod, koji se bori za obstatnak, da gubi toliko svoje mladeži izseljivanjem.

* Naš kralj Franjo Josip doči će kako javljaju najnovije vesti — osobno u Dalmaciju, ter će početkom travnja u Dubrovniku sastati sa engleskim kraljem.

* Pri inauguraciji Šomplinskog tunela bit će prisutan i talijanski kralj Viktor Emanuel.

* U pruskom saboru prikazana je osnova izborne reforme, koja ne traži proširenje izbornog prava, već samo uzimajući u obzir razdoblju nekih kotara, zahtjevac za njih, veći broj zastupnika,

naročito za Berlin i njegova predgrađa. Sviše osnova sadrži nekoliko točaka, po kojima bi se semplicirao izborni postupak.

* Uslijed užasne katastrofe u uglijeniku Courrières, te uslijed uzrujanosti koju vlasta o Calaisu, Štrajkovi pokreti kada se sve više širi! Do sada samo što Kolombatović nije smio tu više biti, već nitko drugi iz Dalmacije, pak bio

naročito za Berlin i njegova predgrađa. Sviše osnova sadrži nekoliko točaka, po kojima bi se semplicirao izborni postupak.

* Smaknute lajtante Schmidta sazajnu se ove potankosti. Na 18. o. m. stigla je u Sebastopol topnjača, koja je domaća potvrdila smrtnu osudu i naredbu, da se izvrša kazni što prije pospiši. Schmidt je ja viest primio bez ikakve ubudjenosti. Mornari odgovorili, da se od admiralja Činkuina nisu mogli boljeći nadati. Schmidt je za tim primio svog branitelja, zaplakao je gorko radi sudbine njegovih mornara, za koje se je nadao pomilovanju. Napisao je pismo sinu i sestri. Otočić, na kojemu je pogubljen, bio je okružen vojskom. Šestdeset je mornara vodilo osudjenike do stratišta. Schmidt je zamolio, da ga ne privre u kolac i da mu zavežu oti. Prije smrti zavikao je mornarima, koji su ga imali ustreliti: Ne zaboravite lajtantu Schmidta, koji umire za drugu domovinu i za dragu braću.

* Škotski kralj Edward VII odgodio je za do godine radi obiteljske tuge svoje putovanje u Madrid. Na vjenčanju kralja Alfonsa zastupat će ga princ od Gallesa.

* Razni velike novine Sjedinjenih amer. država, na čelu im „New-York-Herald“ zagovaraju uporno misao, da bi vlast učinila vjerno djelo velikodušju t. d. da bi povratio Španjolskoj Filipinsko otoci prigodom skorošnjeg vjenčanja Alfonsa XIII s kneginjom Enom, koja se je već pokatolicila. — Taj arcipecelj toliko mno „hidalgosima“ i toliko od njih opaklano bio bi iznimno pirmi dva velika američkih Urnje mladome simpatičnom vladaru i kneginji, koja pripada prijateljskoj narodu.

* Na otoku Formozu u prefekturi Kaghi potres je porušio 1400 kuća. Poginulo je 1014 osoba, a 659 ih je ranjeno. Posada je sada van grada. Svi vojnici, koji ostase zdravi, bit će odpremljeni u Tainan. Želježnički saobraćaj između Kaghi i Torkosa je prekinut.

* U Oldenburgu državno je ministarstvo odlučilo prikazati saboru zakonsku osnovu za uveljene običej, jednako i izravnog prava glasa.

* U Sebastopolu sve slati, da će doći do nove revolucije, radi ogorčenosti, koja je nastala radi pogubljenja lajtanta Schmidta.

* Orient-Express. Zanimanje za ovu novu međunarodnu prugu, koja bi spojila Francuzku, Švicarsku, Italiju i južne pokrajine naše monarhije, Carigradom vadza je budno. Dokas tomu pružaju obširni članci, nedavno u Rimu u tamnoj nekom ugleđnom dnevniku obozrođivani, a tako i izvršujući članak parizke „La Revue Diplomatique“, prije malo dana objelodanjen pod naslovom „Nouvelle voie ferro internationale“.

* Dva realca u Trstu, Gjuro Vallo i Albert Plisnier, kroz mnogo su vremena bavili fizikalnim eksperimentima. Napokon su izumili aparat, s pomoću kojeg se može električnim putem prenijeti i reproducirati zvuk, a da nije potrebne dodatne gađalice. U tršćanskim botaničkim vrtu poduzeti potušaji veoma su uspješni, te zasljuvaju, da se nastave i upotpune. Ministarstvo nastave doznao ilje u mladim izumiteljima primjereno pripomoći, da mogu nastaviti pokusne na tom polju i običao, da im je subvenciju, ako bi im radnje dobro uspjele. Skoro istodobno s ovim mladim ljudima izum je i jedan japanski časnik, imenom Kimuro, način, kojim se može bez žica brzovativit. Bit će zanimivo, koji li će se od ovih dvaju izuma pokazati vrednijim.

* Dva realca u Trstu, Gjuro Vallo i Albert Plisnier, kroz mnogo su vremena bavili fizikalnim eksperimentima. Napokon su izumili aparat, s pomoću kojeg se može električnim putem prenijeti i reproducirati zvuk, a da nije potrebne dodatne gađalice. U tršćanskim botaničkim vrtu poduzeti potušaji veoma su uspješni, te zasljuvaju, da se nastave i upotpune. Ministarstvo nastave doznao ilje u mladim izumiteljima primjereno pripomoći, da mogu nastaviti pokusne na tom polju i običao, da im je subvenciju, ako bi im radnje dobro uspjele. Skoro istodobno s ovim mladim ljudima izum je i jedan japanski časnik, imenom Kimuro, način, kojim se može bez žica brzovativit. Bit će zanimivo, koji li će se od ovih dvaju izuma pokazati vrednijim.

* Beč, 24. Razprava o izbornoj reformi srušila je. Vladina osnova, u glavnom, po primjeli, predana je odboru 49-torce na konaku izradbi. Sternberg, generalnom govorniku protiv osnove, bila je oduzeta rata.

* Beograd, 24. U Monastiru ubiše bulgarski komitite advokata Zingara predsjednika grčkog komitata.

* Petrograd, 24. „Ruskoje Gosudarstvo“ potvrdjivačke vesti, da se u Kronstadt pojavila Štrajkovi pokreti.

* Pariz, 24. „Journal“ javlja, da će se do brza riešiti pitanje glede policijske uredarstva na početku travnja u Dubrovniku.

* Sofija, 24. Turskim carinarskim oblastim bilo je naredjeno, da ne puštaju prelaz bugarskoj marvi.

* U pruskom saboru prikazana je osnova izborne reforme, koja ne traži proširenje izbornog prava, već samo uzimajući u obzir razdoblju nekih kotara, zahtjevac za njih, veći broj zastupnika,

JAVNA ZAHVALA

Kroz vrieme mog sedmogodišnjeg boravka kao sudskog pristava u Drnišu, a osobito pri mom odlažku, primio sam od svih gradjana, bez razlike, toliko dokaza ljubavi i susretljivosti, te čitum neodoljivu silu, da im ovim putem svima izrazim najsrđiju zahvalu.

Velikodušnu uspomenu, kojom me je cielo gradjanstvo pri rastanku počastilo, držati ću kao dragocjen dokaz njegove plemenite ljubavi, gojeći prama Drnišu i Drnišanima iskrenu harnost do groba.

Šibenik, 23. Ožujka 1906.

Roko Stojanov

tajnik Zem. Odbr.

Tržajim javorova lišća u velikim kolikočima. Tko ima i želi prodati neka pošalje odmah uzorku i označku cene na mene.

Marko Ilijadica-Rapo — Šibenik.

Na prodaju kuća na dva poda s avilijom i s vrtlima u Varošu (Šibenik) na krasnom položaju. Uvjeti vrlo povoljni. Tko želi kupiti, neka se obrati prodismane ili uredništvu lista za potrajanje obaviesti.

Mitar Radečić.

Prodaje se jedna kuća s vrtom i prigradnjem u Varošu na najlepšem položaju uz dobre uvjete. Za informacije obratiti se našem Uredništvu.

Banca Commerciale TRIESTINA prima:

Uložke u Krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4%
" " 15 " " 3/4%
" " 30 " " 3 1/4%
Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim (sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2%
" " 30 " " 2 1/2%
" " 3 mjes. " 3 1/2%
NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatačni ulazi u kriještop 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioce sa škademom od 1 mjesecu uz kamatućoj 1 1/2%.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatački koji će se ustanoviti; obavlja inkaso mjestnih računa, mjenica glaseci na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glarne gradove Monarhije, te plaća domaće svojih korenista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjizice na stednju uz dobit od 3 1/2%.

Otvara tekuće račune u raznim vrednostima.

JKassi: Obavlja utjerenje injemica na sva mjestna i stranjska, odrežaka i izričajbanih vrednostnih u umjerene uvjete.

Izdaje svojim korenistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlshad, Cervignano, Cormons, Černovici, Eger, Risch, Friedek' Gablonz, Gorice, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavor, Linz, Olomuc, Pilsen, Pola, Prag, Prosvit, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Teplice, Tropau, Warnsdorf, Bečko-Novomjesto i druge glarne gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne liste na sva mesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom i prodajom devize, valuta i javnih papira.

Otvara kreditne liste u tvaram dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg itd. id. uz umjereni kamatački.

Daje predujmove na vrednostne papiere, robu, warrante i tvaram dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevina za carine skladista Kontirana (Contirungs-Lager).

Priuzimanje u počaranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garantiju proti kojih može drogo pogibeljiti pravac i vatreni i kojih je posvećen osobi nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u počaranu vrednostne kapiri, zlato, srebro i dragocenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Gospodjeg vrednote proti gubitcim zriebanju.

BANCA COMMERCIALE TRIESTINA.

Širiće „Hrvatsku Rieč“

Vlastnik, izdav. i odgovorni urednik: Dr. VINKO SMOLČIĆ.
Tiskarnica Ivan Staglinatz — Šibenik.

LOZE

dalmatinske, navrнуте на amerikan-
skoj podlozi, pripravljaju za jesen g.
1906. za okuženo područje

PEČENKO I DRUG

Komen - Primorsko.

Ciene su:

Navrći na rupestrus monticola 1000 km. K 120
" aramon < rupestrus b. " " 140
" riparia < rupestrus " 140

Naručbe primaju se do 31. sije-
ćna g. 1906. - Sa naručom zah-
tjeve se 20% kapare.

Tko želi baš svoju lozu, može
poslati poštom mladike srednje
debeljine.

Ne čitati

samo, već kušati se mora
davno prokušani medicinski

Steckenpferd

od
Ijljanova mleka Sapun

od BERGMANNA i druga, Draždani i
Tolschen na L. od prije poznat pod
imenom BERGMANNOWA SAPUNA

od Ijljanova mleka
da se lice oslobođi od sunčane plegje,
da zadobije hlep tein i njenu boju.

Predplatno komad po 50 para

u Drogariji VINKA Vučića

ŠIBENIK.

"CROATIA"

osiguravajuća zadruga u Zagrebu,

utemeljena god. 1884.,

po občini slob. i kr. zemaljskog glavnog grada Zagreba jedini je domaći
osiguravajući zavod.

Ova zadruga, osnovana na uzajamnosti, tom prokušanom i najčvršćem
financijalnom temelju, prima uz vrlo povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

1. Na ljudski život:

- (a) osiguranja glavnice za slučaj doživljjenja i smrti;
- (b) " miraza djevojkama;
- (c) " životnih renta; sve to u raznolikim probitačnim kombinacijama;

2. Protiv štete od požara:

- (a) osiguranja svih vrsti zgrada (kuća, gospodar. zgrada, tvornica);
- (b) " pokretnina (polkućstva, dučanske robe, go-
spodarskih strojeva, blaga itd.);
- (c) osiguranja poljskih plodina (žita, siena itd.);

3. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Jamčevna glavnica zadruge 1 milijun Kruna.

Godišnji prihod premija i pristojba preko 600.000 — Kruna.

Listnica obveza zadržanih članova K 2,181.383.54.

Posebne priče Kruna 220.000 —.

Izplaćene odštete u požarnom odjelu Kruna 1,900.000 —.

Pobliže obavesti daje

Ravnateljstvo "CROATIE" u Zagrebu,

Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2., te povjerenici i zastupnici
po svim većim mjestima u zemlji.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTARNIH SVEĆA U ŠIBENIKU

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Čast mi je prepričati p. n. občinstvu, poštovanom svecenstvu,
crkvama, bratovštinama, moju dobru urediju

TVORNICA VOŠTARNIH SVEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrste, a već od mnogih priznate u
svim veličinama sveće od pravog pečelinjeg voska, kao i finog
erkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija prima se najspretnije,
te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom
najpomnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S velepoštovanjem

VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTARNIH SVEĆA U ŠIBENIKU.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

(Centrala u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)

obavlja sljedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamčivanja na uložnice i blagajničke doznačnice, te uz
potvrde na tekući ili na ček račun.

Preuzima vrijednosne papire i one vrijednote u počinju. Preuzima u svrhu na-
plate imjence, naputnice i čekove za našu državu i za inozemstvo.

Daje predsjednu vrijednosne papire, zlatni i srebrni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, naročito sve vrste državnih i pri-
vavnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijskih papira, začinika priori-
tetnih obveznica, inozemstvenog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše
zemlje i inozemstva.

Unosi izvješće srećke, zadužnice i dopisne kupone, te nabavlja nove ku-
ponke arke. Provaja osiguranje proti tečajnom gubitku izričanih srećaka i zadužnica.

Obavlja vinkulacija i devinkulacija svih vrsta vrijednosnih papira, polaze vojničko-
ženitvene i sve druge javnevine u vrijednostima papirima, te provaja konverzije.

Izdaje izplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.

Ekomptira mijenje, naputnice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese
za sva vučenja. — Obavlja besplatnu reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj
dozvoljenih. — Osim toga obavljaće i sve ostale transakcije, koje zasjenjuju u bankovnu
straku, uz najpovoljnije uvjete. Sve potanje obavesti daje rado usmeno i pisano.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

Skaki trgovac, koji ne oglas-
uje svoju robu, ustupa mjesto
svojim takmacima, koji oglašuju.

MAJOLJI I NAJLEJTIN
SUTAC STROJEVI 0 0 0
„SINGER“
NAJNOVJI SISTEMA 0 0

DOBIVAJU SE SAMO I SKLADIŠTU
ŠIVACHI STROJEVA „SINGER“
IVAN GRIMANI - ŠIBENIK

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTARNIH SVEĆA U ŠIBENIKU

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Čest mi je prepričati p. n. občinstvu, poštovanom svecenstvu,
crkvama, bratovštinama, moju dobru urediju

TVORNICA VOŠTARNIH SVEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrste, a već od mnogih priznate u
svim veličinama sveće od pravog pečelinjeg voska, kao i finog
erkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija prima se najspretnije,
te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom
najpomnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S velepoštovanjem

VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JADRANSKA BANKA u Trstu

Bankovne prostorije u
ulici Nicolò Macchiavelli, br. 26.

započela je svoje poslovanje, te

obavlja sve bankovne i mjenične po-
sljede: eskomptuje injence, daje predsjednu
na vrijednosne papire, kao i na robu ležecu
u javnim skladistima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire
svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni
novac, te banknote, i unovčuje kupovne
izričebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje dozname na svu glaviju tržišta
monarkije i inozemstva, te otvara vjeresije
uz izprave (dokumente) ukravanja.

Prima novac na štedionice knjižice u
tekuci i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i
najsvajestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod
prih ipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Čudnovat je

Uspjeh

koji se postavlja
uporabom najnovijeg

lijela za kose

od orahova ekstrakta

Nuisol-a

od BEROMANNA i druga u Draždjanim

i Tschecu na L.,

jer nadmašuje naravnom bojom, koju

daje vlasnicima i braći, sve dozadajuće

promjake.

Dobiva se u staklenkama po K 250

u Drogariji VINKA Vučića

ŠIBENIK.